

**UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE**

TEZĂ DE DOCTORAT

**LITERATURE, POLITICS AND THE MEDIA.
ANGLO-AMERICAN REPRESENTATION OF 9/11**

**LITERATURĂ, POLITICĂ ȘI MASS-MEDIA. REPREZENTĂRI
ANGLO-AMERICANE ALE ATENTATELOR DE LA 11
SEPTEMBRIE 2001**

Rezumat

**Conducător științific:
Prof. univ. dr. Michaela PRAISLER**

**Candidat:
Oana-Celia ILIEȘ (GHEORGHIU)**

**GALAȚI
2016**

CUPRINS

Introducere

Partea I

11 septembrie. Recodificări în mass-media și în textul literar

1. Relecturi și rescrieri culturale ale istoriei

- 1.1. Teoriile culturale ca grilă de lectură
 - 1.1.1. Noul istorism și Materialismul cultural – privire de ansamblu
 - 1.1.1.1. Noul istorism: fuga de teorie
 - 1.1.1.2. Materialismul cultural: reprezentări politizate ale istoriei și culturii
 - 1.1.2. Discurs și putere, context și reprezentare
 - 1.1.2.1. Abordarea discursului și a puterii din perspectiva foucauldiană
 - 1.1.2.2. Reprezentarea reprezentării: totul e reprezentare
- 1.2. Cum se scrie istoria: politică și mass-media în secolul XXI
 - 1.2.1. Atentatele de la World Trade Center și relațiile internaționale după 11 septembrie 2001
 - 1.2.2. Studioul de știri sau locul unde începe ficționalizarea
 - 1.2.3. Șocul post-traumatic din presă
- 1.3. Concluzii

2. Rescrieri literare ale istoriei și politicii după 11 septembrie

- 2.1. Atacurile de la WTC în literatura secolului XXI
- 2.2. Restul e tăcere: 11 septembrie
 - 2.2.1. Presa ficțională despre fapte reale în *Dead Air* de Iain Banks
- 2.3. Vestul contraatacă: reprezentări ale războiului împotriva terorii
 - 2.3.1. Politica din prim plan în spatele ușilor închise: *Stuff Happens* de David Hare
 - 2.3.2. O fugă woolfiană de realitate: *Saturday* de Ian McEwan
- 2.4. Concluzii

Partea a II-a

Reconfigurări ideologice ale identității în reprezentările literare ale atentatelor de la 11 septembrie

3. Sinele zdruncinat al occidentului

- 3.1. (Re)surse ale studiilor alterității
 - 3.1.1. Amuțirea Celuilalt: hegemoni și subalterni
 - 3.1.2. Idei preconcepute despre sine și despre celălalt
- 3.2. În inima furtunii: America după 11 septembrie
 - 3.2.1. Sinele american după 11 septembrie
 - 3.2.2. Omul în cădere sau identitatea în cădere?
 - 3.2.3. Pe muchia istoriei: *Bleeding Edge* de Thomas Pynchon
- 3.3. Fratele cel mare: Discursuri antiamericane în literatura engleză contemporană
 - 3.3.1. Antiamericanismul european de-a lungul veacurilor
 - 3.3.2. Antiamericanismul ca neo-realism în *Dead Air* de Iain Banks
 - 3.3.3. Pretenții hegemonice americane în *Stuff Happens* de David Hare
- 3.4. Concluzii

4. Alteritatea extremă: „amenințarea musulmană”

- 4.1. Reconstrucția Celuilalt
 - 4.1.1. Orientul – o construcție a occidentului
 - 4.1.2. Occidentul – o construcție a orientului
- 4.2. Mecanisme de control ale societății
 - 4.2.1. Societăți disciplinare
 - 4.2.2. Societăți de control
 - 4.2.3. Aparat ideologic de stat
 - 4.2.4. Factori de control în civilizațiile islamice
- 4.3. Celălalt ca terorist în literatura contemporană
 - 4.3.1. Islamofobia
 - 4.3.2. Teoria „islamismofobiei” în practica literară: „Îl respectăm pe Mahomed, dar nu-l respectăm pe Mahomed Atta”
 - 4.3.3. Pătrunzând în lumea occidentală. Musulmanii în cădere ai lui Don DeLillo
- 4.4. Concluzii

Concluzii finale

Bibliografie

Anexe

Listă de publicații

CUVINTE-CHEIE: *ficțiune despre 11 septembrie, reprezentare, fictionalism, musulmani, atentate teroriste, alteritate, televiziune, roman politic, teatru documentar*

Introducere

În primul an al noului mileniu, Statele Unite ale Americii și, totodată, întreaga lume occidentală, au fost lovite de cel mai devastator atac terorist de până la acea dată, pus la cale de organizația fundamentalistă musulmană Al-Qaeda, în care patru avioane de linie au fost deturnate și transformate în arme de ucidere în masă. Trei dintre acestea își ating țintele, intrând în plin în cele două turnuri gemene ale complexului World Trade Center din New York și în clădirea Pentagonului, din Washington DC, și ucigând aproximativ 3000 de persoane, majoritatea civili. Evenimentul, cunoscut sub denumirea metonimică de 9/11, după data atentatelor, 11 septembrie, este transmis în direct de televiziunile din toată lumea, intrând astfel în sfera reprezentării și a ficționalizării. Efectul său imediat este operațiunea militară de pedepsire inițiată de Statele Unite ale Americii și susținută de NATO, în care a fost atacat Afganistanul, pentru înlăturarea guvernului taliban din această țară și pentru capturarea liderului organizației Al-Qaeda, Osama bin Laden. Operațiunile militare ale Occidentului au continuat în 2003 cu invadarea Irakului și eliminarea dictatorului Saddam Hussein. Aceste evenimente poartă numele de *Războiul împotriva terorii*, după o expresie utilizată de președintele american în exercițiu la data atentatelor, George W. Bush, în discursul său adresat Congresului.

Atentatele au avut, însă, un impact la fel de puternic în mentalul colectiv al Occidentului, determinând schimbări în înțelegerea și acceptarea Celuilalt, un nivel fără precedent al fobiei și paranoiei față de arabii musulmani, dar și reacții adverse ale europenilor, care s-au văzut atrași într-o operațiune militară pe care nu toți au acceptat-o ca fiind justificată.

În acest context, intertextele culturale și raporturile interdiscursive dau naștere unui nou (sub)gen literar, ficțiunea (post-)11 septembrie, care împrumută din diferite tipuri de texte, pentru a creiona o serie de noi modele ficționale, unele dintre ele preponderent neorealiste, ancorate în realitatea imediată a acestui eveniment marcant la nivel global al începutului de mileniu, altele stăruind încă într-o paradigmă postmodernă, iar altele, privind înapoi spre experimentalismul primelor decenii ale

secolului trecut, într-o fugă disperată de realitate și teroare. Aceste texte literare, aflate la intersecția dintre literatura urbană și cea de război, dar și la aceea dintre traumă și asumare politică și angajament, constituie punctul focal de interes al tezei de doctorat intitulată **Literature, Politics and Mass-Media. Anglo-American Representations of 9/11 (Literatură, politică și mass-media. Reprezentări anglo-americane ale atentatelor de la 11 septembrie)**.

Deși reprezintă, în esență, un studiu critic al unei forme de literatură contemporană anglo-americană, teza de doctorat abordează subgenul ficțiunii despre 11 septembrie dintr-o perspectivă interdisciplinară, recurgând la surse istorice – documente oficiale și articole de presă – și încercând să identifice la nivel textual o serie de markeri ideologici care pot determina modificări identitare. Eșafodajul teoretic pe care se construiește lucrarea este ancorat preponderent în teoriile înrudite enunțate de către reprezentanții Noului istorism american și ai Materialismului cultural britanic, preluând din acestea atât convingerea că textele literare sunt inseparabile de cele non-literare aparținând aceluiași context temporal, cultural și socio-politic, dar și recursul la scrierile unor importanți ideologi ai secolului XX, dintre care îi amintim aici pe Antonio Gramsci, Louis Althusser și Michel Foucault. Se dovedesc utile, de asemenea, unele elemente de imagologie, conceptele de autor și autoritate și, respectiv, realitate și ficțiune, dar și o serie de teorii ancorate puternic în sociologie, cum ar fi anti-americanismul, orientalismul și occidentalismul.

Premisa lucrării este aceea că discursul mediatic și gândirea politică influențează estetica și discursul literaturii contemporane, accentuând relația complexă dintre individ și istoria trăită, construind identități la nivel personal, național și chiar global, și prezentând, uneori, un grad semnificativ de ficționalizare. Cele trei discursuri – mediatic, politic și literar – sunt, așadar, considerate prin prisma reprezentărilor pe care le oferă, și nu prin prisma unei realități care fie le eludează, fie este alterată intenționat prin intermediul lor. Dacă elemente discursive aparținând discursurilor politic și mediatic se regăsesc din plin în literatura neorealistă a secolului XXI, nu este mai puțin adevărat că ficțiunea, la rândul ei, își face loc și în textul politic, și în cel jurnalistic. Relația pe care o stabilesc aceste trei tipuri de discurs intră în sfera interdiscursivității, oferind suprapuneri, aluzii și rezonanțe trilaterale. Nu se poate

spune, în cazul literaturii referitoare la evenimentele de la 11 septembrie, că numai aceasta împrumută din cele două discursuri tradițional privite ca obiective, astfel încât lucrarea de față încearcă să evidențieze și elementele de ficționalitate prezente la nivelul acestora din urmă, nu pentru a le afecta credibilitatea, ci doar în scopul de a crea o punte între ficțiune și realitatea bazată pe fapte. Ceea ce poate părea realitate poate fi ficțional, sau, cel puțin, ficționalizat/ficționalizant, ca o consecință a mai multor factori, variind de la interese politice, manipulare și propagandă până la simpla lipsă a informației (informare eronată sau dezinformare). Nici literatura, pe de altă parte, nu este privită ca o oglindă fidelă și credibilă a realității, deși imixtiunea realului în ficțiune nu poate fi negată, fapt ușor de demonstrat în relație cu contextul general și cu aspecte ale autorității (auctoriale) din ce în ce mai vizibile la nivelul textului literar.

Un alt aspect important îl reprezintă reconfigurarea ideilor și a imaginilor (re)construite ale realității într-un context în care lumea occidentală devine din ce în ce mai conștientă de existența alterității orientale. Lucrarea încearcă să argumenteze în cea de-a doua parte că, intenționat sau nu, cele trei discursuri, hibridizate și influențate de ideologii și prejudecăți, accentuează diferențele dintre orient și occident și distanța dintre cele două, chiar în condițiile liberei circulații și ale anulării unor granițe geopolitice.

Astfel, obiectivele tezei de doctorat sunt următoarele:

1. să prezinte contextul istoric (cu accent pe evenimentele de la 11 septembrie 2001), făcând referire la codificarea și recodificarea acestuia în texte oficiale, în presă și în texte literare;
2. să demonstreze că realitatea este accesată prin discurs și reprezentare, fiind puternic marcată de acestea, indiferent de tipul de text care o prezintă, cartografiind rolul literaturii între aparatele de semnificație socială și culturală;
3. să sintetizeze trăsăturile specifice ale ficțiunii referitoare la evenimentele de la 11 septembrie, descriind oscilațiile acesteia între rescrierile postmoderne ale modernismului și întoarcerea post-postmodernă la realism;

4. să discute despre trauma trăită pe cele două maluri ale oceanului Atlantic și despre reflectarea acesteia în textele literare, așezând față în față atitudini americane și britanice în legătură cu evenimentele de la 11 septembrie;
5. să analizeze identitatea occidentală, privită ca un construct alcătuit din mai multe identități, reconfigurată parțial după atentate, subliniind ideea că Vestul, deși fragmentar, reprezintă un *sine* unitar în relația cu alteritatea reprezentată de terorism;
6. să cerceteze aspectele islamofobe de la nivelul discursurilor prezente în media și în sfera publică, urmărind reprezentările musulmanului ca alteritate în texte literare aparținând ficțiunii referitoare la evenimentele de la 11 septembrie și identificând stereotipurile utilizate în construcția acestui tip de personaj.

Se impune precizarea că ficțiunea referitoare la evenimentele de la 11 septembrie a atras deja interesul cercetătorilor din mediul academic și pe acela al criticilor literari, fiind publicate constant lucrări de specialitate care abordează această tematică din diverse perspective. Prezentul demers își propune să se înscrie în acest teritoriu încă puțin explorat, aducând următoarele elemente de originalitate: analiza textelor non-ficționale ca discurs și reprezentare, cu accent pe natura lor ficționalizată/ficționalizantă; abordarea literaturii despre 11 septembrie ca una politică, și nu posttraumatică; identificarea aspectelor legate de identitate și alteritate marcate ideologic atât în textele studiate, dar și dincolo de lumile convenționale ale ficțiunii, în texte percepute ca prezentând adevăruri obiective. Perspectiva adoptată este una transatlantică, utilă în reliefaarea diferențelor și asemănarilor atitudinilor referitoare la atentatele de la 11 septembrie 2001 în lumea occidentală, în condițiile limitării metodologice care nu permite decât abordarea unor texte de limbă engleză.

Corpusul, selectat conform criteriului relevanței, este alcătuit din scrieri ficționale care conțin referiri directe la ziua atentatelor sau la războiul împotriva terorii, și care incorporează elemente de discurs politic sau jurnalistic în textul literar. Acesta cuprinde patru romane, o nuvelă și o piesă de teatru: *Falling Man* (2007) de Don DeLillo, *Bleeding Edge* (2013) de Thomas Pynchon, *Saturday* (2005) de Ian McEwan, *Dead Air* (2002) de Iain Banks, *The Last Days of Muhammad Atta* (2006) de Martin Amis și *Stuff Happens* (2004) de David Hare, la care se adaugă o serie de

eseuri politice și editoriale publicate la scurtă vreme după atentate, semnate de autorii textelor literare amintite: *Beyond Belief* și *Only Love, and then Oblivion* de Ian McEwan, *Fear and Loathing* (publicat în volum sub titlul *The Second Plane*) și *The Age of Horrorism* (republicat cu titlul *Terror and Boredom: The Dependent Mind*) de Martin Amis, și respectiv *In the Ruins of the Future* de Don DeLillo.

Teza este structurată în două părți, fiecare având câte două capitole, conținând atât aspecte teoretice, cât și practice. Prima parte, **September 11: Re-Encodings in the Media and the Literary Text (11 septembrie: recodificări în presă și în textul literar)** deschide drumul spre o investigație critică extrem de veche, ale cărei origini se găsesc în Antichitatea greacă clasică: realitate versus ficțiune. Cele două capitole se construiesc pe baza ideii că granița dintre ficțiune și non-ficțiune tinde să se șteargă din ce în ce mai mult, și că publicul cititor are probleme din ce în ce mai mari în a le discerne una de cealaltă. Astfel, dacă la nivel literar se poate discuta despre o realitate în ficțiune, de un text marcat de amprenta realului la toate nivelurile – de la aducerea în discuție a unor evenimente reale, foarte recente, la participarea autorului, nu de puține ori, angajat politic –, nu este mai puțin adevărat nici faptul că ficționalizarea presei și a discursului politic prin manipulare, propagandă, ideologie, discurs, reprezentare și relații de putere poate fi privită ca o ficțiune în realitate.

Capitolul I

Relecturi și rescrieri culturale ale istoriei

Capitolul I este structurat, în prima sa parte, **Cultural theories as reading grids (Teoriile culturale ca grilă de lectură)**, ca o trecere în revistă a noțiunilor enunțate de teoreticienii principalelor direcții critice pe care se va fundamenta analiza, recte Noul istorism și Materialismul cultural, considerate asemănătoare, dar nu identice. Pornind de la ideile lui Stephen Greenblatt – pentru Noul istorism de școală americană – și, respectiv Raymond Williams pentru Materialismul cultural britanic, capitolul evidențiază principalele contribuții în domeniu, influențele care au servit la formarea aparatului critic pentru teoreticienii celor două direcții și, nu în ultimul rând, conceptele operaționale utilizate. Alegerea grilei teoretice este motivată de interesul celor două direcții critice de a explora relațiile de putere la nivel textual și, totodată, legătura

intrinsecă dintre literatură și istorie, dar și acela de a demonstra interesele politice și ideologice care străbat prin textul literar. Cum literatura contemporană de factură neorealist-istorică necesită includerea într-o rețea extinsă de texte și o raportare permanentă la contextul istoric, s-a considerat necesară „investigarea atât a prezenței sociale a textului literar în lume, cât și a lumii în textul literar” (Greenblatt 2005: 6), a poeticii culturii, accentuându-se ideea că textele literare și non-literare sunt inseparabile și că „niciun discurs, fie imaginat sau de natură istorică, nu oferă acces către adevăruri imuabile” (Veeser 1989: xi). Dacă Noul istorism analizează în principal interacțiunea dintre puterea statală și formele culturale, Materialismul cultural urmărește să surprindă modul în care structurile dominante, marcate ideologic, influențează identitatea la nivel individual, putând fi văzute însă și contaminând identitatea națională, occidentală sau chiar globală.

Cel de-al doilea subcapitol teoretic, **Representation of representation: all is representation (Reprezentarea reprezentării: totul e reprezentare)**, se ocupă pe scurt de noțiunile de discurs și reprezentare, așa cum acestea sunt înțelese și utilizate în teza de față. Discursul, în accepțiunea lui Michel Foucault, reprezintă un produs al cunoașterii, care alcătuiește condiția apriorică a posibilității și stabilește regulile de formare prin care enunțurile devin unitare, ca text. Practicile discursive sunt menite să creeze ordinea adevărului, altfel spus, adevărul acceptat ca realitate într-un moment istoric anume. Acestea contribuie, împreună cu structurile de putere – așa-numitele societăți disciplinare – la crearea discursurilor dominante sau hegemonice. Pe scurt, discursul este înțeles ca reprezentare construită a realității, reprezentarea fiind definită de teoreticianul cultural britanic Stuart Hall drept „modul în care semnificația este dată unor lucruri prin imagini pe un ecran sau prin cuvinte pe o pagină, care simbolizează lucrul respectiv” (1997: 6). Astfel, reprezentarea este o formă imperfectă de imitare a vieții, în strânsă legătură cu un număr de factori externi textului: distanța în timp și spațiu a autorului față de faptul real reprezentat, subiectivitatea acestuia, voită sau nu, ca și diverse constrângeri de natură socială, politică, economică și culturală.

În concluzie, noțiunile de ideologie și identitate în contextul istoric contemporan și cea de adevăr ca un construct discursiv influențat de structurile de putere, precum și evaluarea critică a textelor politice și mediatice, ca sursă permanentă

de non-ficțiune necesară analizei contextuale, reprezintă argumentele majore pentru alegerea Noului istorism și a Materialismului cultural ca principale grile de lectură.

Urmând ideea conceptualizării istorice, de inspirație nou-istoristă, partea a doua a primului capitol, **Making history: politics and the media in the twenty-first century (Cum se scrie istoria: politică și mass-media în secolul XXI)**, reprezintă o relatare a evenimentelor cu consecințe extrem de grave la nivel mondial și care, în plan secundar, au dus la apariția unor noi forme de expresie artistică, menite să le înscrie pentru totdeauna în memoria culturală occidentală. Atentatele de la 11 septembrie sunt documentate pe baza raportului oficial *The 9/11 Commission Report* (2004), coroborat cu modul în care evenimentul a fost prezentat în media – în primul rând, în televiziune, prin transmisiunile în direct de la scena dezastrului și prin intervențiile Președintelui George W. Bush, și, în zilele următoare, în presa scrisă. Accentuând ideea că atentatele au părăsit sfera realului, intrând în aceea a reprezentării, imediat ce postul american de televiziune CNN, urmat la scurtă vreme și de celelalte, a intrat în direct de la scena apocaliptică de la World Trade Center, subcapitolul face o analiză din perspectivă literară a primelor minute ale transmisiei, demonstrând că aceasta nu reprezintă decât o încercare de a obține informații, și nu una de a le oferi, și că discursul din cadrul programului de știri (și nu evenimentul în sine) ajunge să reprezinte un hipotext pentru referințele ulterioare la 11 septembrie. Utilizând tehnica interviului martorilor oculari, CNN îi transformă pe aceștia în naratori care oferă propriile lor interpretări și reprezentări subiective ale evenimentului, cu toate că rolul lor ar trebui să fie acela de naratori.

Făcând tranziția spre literatura despre 11 septembrie, următorul subcapitol discută trei editoriale, publicate de ziarul britanic *The Guardian* în zilele imediat următoare atentatelor, semnate de doi dintre cei mai importanți autori britanici contemporani, Ian McEwan și Martin Amis. Întrebarea care se impune este dacă această transpunere a scriitorului de ficțiune într-unul de non-ficțiune reprezintă o încercare de a aduce ficțiunea mai aproape de realitate sau dacă nu cumva face aluzie la o inversare a rolurilor acestora, prin imixtiunea ficțiunii în domeniul realului. Remarcând prezența în textele literare publicate ulterior de către cei doi a unor pasaje întregi din aceste articole de presă, se face distincția între cele două ipostaze ale

scriitorului – prima, emoțională, prezentă la nivelul textului non-ficțional, iar a doua, analitică, prezentă în textul literar, ceea ce reprezintă deja o contradicție cu funcțiile textului – analiza încearcă să argumenteze ideea că ficțiunea contemporană, profund ancorată în realitatea înconjurătoare, are o dimensiune activă, participativă, și se inspiră, intertextual, din media.

În esență, capitolul încearcă să creeze o punte între sferele de comunicare în discuție: așa-numitele discursuri obiective, bazate pe fapte, respectiv literatura cea subiectivă. Dacă ficțiunea nu poate fi nicicând considerată realitate, aceasta din urmă poate fi, totuși, alterată cu ajutorul discursului și al reprezentării, căpătând astfel un anumit grad/rol de ficționalizare.

Capitolul II

Rescrieri literare ale istoriei și politicii după 11 septembrie

Capitolul se deschide cu o trecere în revistă a celor mai importante texte literare aparținând ficțiunii despre 11 septembrie, accentuând eterogenitatea lor din perspectiva genurilor, a stilurilor și a tehnicilor narative utilizate. Totodată, partea introductivă tratează pe scurt dilema criticilor cu privire la postmodernitatea sau post-postmodernitatea acestor texte, încercarea de creare a unui canon al literaturii despre 11 septembrie și simbolismul atacurilor, din perspectivele lui Baudrillard și Habermas, argumentând, în același timp, opțiunea pentru titlurile incluse în corpusul literar selectat pentru analiză. Dat fiind deja menționatul caracter eterogen al subgenului, care reunește narațiuni neorealiste, romane aproape experimentale amintind de modernismul începutului de secol XX, rescrieri metanarative ale discursurilor politic și jurnalistic, și reprezentări ale traumei, selecția a urmărit prezența unor aspecte referitoare la mass-media, politică, antiamericanism, terorism și alteritate reprezentată de musulmani și trauma indusă occidentului, dar, firește, nu toate textele sunt relevante în egală măsură pentru aceste puncte de interes. Din acest motiv, pe baza reprezentativității lor pentru mai multe categorii, unele texte sunt analizate din două perspective, în timp ce altele sunt limitate la analiza din perspectiva care se potrivește cel mai bine cu conținutul lor tematic.

În cadrul acestui capitol, structurat pe principiul temporalității, mai exact, împărțit în narațiuni care fac referire la ziua de 11 septembrie și, respectiv, texte a căror acțiune este plasată în timpul războiului împotriva terorii, se discută romanul *Dead Air* (2002) al scriitorului scoțian Iain Banks, piesa de teatru *Stuff Happens* (2004), semnată de renumitul dramaturg și scenarist David Hare, și romanul *Saturday* (2005) de Ian McEwan.

Romanul lui Banks, care debutează cu știrea despre atentate în mijlocul unei petreceri la Londra, poate fi citit ca un text care face referire la identitate, relația dintre individ și istorie, schimbări intervenite la nivelul conștiinței colective, manipulare prin media și, desigur, politică, incorporată și comentată cu ajutorul unui jurnalist de radio, un personaj ale cărui trăsături și concepții amintesc de acelea ale autorului real. Analiza a relevat un neorealism care se îndepărtează de regulile realismului tradițional, apropiindu-se, într-o oarecare măsură, de acelea ale metaficțiunii istoriografice. Textul prezintă ipoteze și speculații cu privire la atentatele de la World Trade Center și recurge pentru aceasta la media, cu acea nepăsare a romancierului care simte că literatura trebuie să rămână o zonă liberă de cenzură, ce îi poate oferi șansa de a face orice afirmații la adăpostul ficțiunii. Un scop destul de transparent al autorului scoțian este acela de a-și îndepărta cititorii de manipularea la care sunt expuși de mass-media.

Un demers asemănător face și David Hare în piesa sa de teatru, *Stuff Happens*, cu singura diferență că aceasta se inspiră într-o măsură mult mai mare din realitate, împrumutând fragmente întregi din discursuri politice reale, documentate și arhivate, ale unor personalități politice americane și britanice, și amestecându-le cu discursuri ficționale ale acelorași figuri. Piesa, pe care autorul ei o definește ca istorică, se apropie ca tip de construcție de teatrul documentar, dramatizarea evenimentelor generând întrebări cu privire la relația dintre faptic și ficțional. Personajele lui Hare se numesc Bush, Blair, Cheney, Rumsfeld sau de Villepin, iar jocul dramatic sugerează, meta-teatral, poate, funcția acestora de păpușari ai unei lumi reprezentate doar prin figuri nenumite ca „un jurnalist”, „un actor”, „un britanic în New York” sau „un refugiat irakian”, care își mențin doar dreptul de a comenta mersul evenimentelor stabilite de potențați în spatele ușilor închise. Romanul *Saturday* de Ian McEwan oferă o perspectivă complet diferită, în pofida construcției sale ca intertext cultural inspirat din

mass-media, asupra căreia face și o serie de comentarii. În mod evident inspirat de scriitura Virginiei Woolf, *Saturday* se conturează ca un refugiu intelectualizat din realitatea dureroasă a începutului de mileniu. Romanul se concentrează asupra traumei resimțite de lumea occidentală după atentatele de la 11 septembrie, personajele trăind sub imperiul inexorabilității unui nou atac terorist (survenit, de altfel, la Londra exact în anul publicării acestui text, 2005). Acțiunea se desfășoară de-a lungul unei singure zile, una cu o rezonanță puternică în istoria recentă: 15 februarie 2003, ziua marilor demonstrații împotriva războiului contra Irakului, (re)prezentând, prin dialogul imaginat dintre un om de știință (neurochirurgul Perowne) și o poetă (fiica acestuia), cele două poziții opuse ale lumii occidentale față de operațiunile militare conduse de Statele Unite și susținute de Regatul Unit.

În ciuda diferențelor evidente dintre cele trei texte literare discutate în acest capitol, analiza lor relevă faptul că relația dintre ficțiune și realitate se conturează bidirecțional, în sensul că, pe de o parte, realitatea aparentă poate conține elemente de ficționalizare, și, de cealaltă parte, ficțiunea poate fi utilă ca formă de deghizare a unor adevăruri. Punctul focal este relația cu istoria contemporană, transmisă prin intermediul textelor.

Partea a doua a tezei, **Ideological Reconfigurations of Identity in the Literary Representations of 9/11 (Reconfigurări ideologice ale identității în reprezentările literare ale atentatelor de la 11 septembrie)**, încearcă să determine modul în care aceste texte ficționale și non-ficționale influențează identitatea și mentalul colectiv cu ajutorul ideologiei. Aceasta se concentrează pe schimbările de paradigmă intervenite la nivel individual și național determinate de atentatele de la 11 septembrie. Construcția celor două capitole care alcătuiesc această parte, **The Shattered Self of the West (Sinele zdruncinat al occidentului)** și, respectiv, **Extreme Otherness – The Muslim Menace (Alteritatea extremă – Amenințarea musulmană)** oglindește dihotomia dintre Sine și Celălalt, dintre vest și est, vestul fiind arbitrar considerat sinele, prin prisma textelor analizate, producții ale civilizației occidentale.

Capitolul III

Sinele zdruncinat al occidentului

Capitolul al treilea aduce completări la nivel teoretic, debutând cu prezentarea noțiunii de hegemonie culturală, așa cum transpare aceasta din scrierile ideologului politic de stânga, Antonio Gramsci. Premisa capitolului este aceea că occidentul reprezintă un Sine alcătuit din mai multe ipostaze, aflate la diferite niveluri de occidentalizare, hegemonul absolut al celei de a doua jumătăți a secolului XX și al primelor decenii ale secolului XXI fiind Statele Unite ale Americii, entitate colonizatoare pe plan economic și cultural (de facto), și nu pe plan politic (de jure), motiv pentru care civilizațiile occidentale aflate la est de acestea (marile puteri europene) manifestă reacții asemănătoare celor încercate de națiunile colonizate în epoca marilor imperii. Din direcția studiilor literare, imagologia vine în sprijinul analizei sinelui occidental, în vederea identificării stereotipurilor care operează la nivelul textelor literare în construcția identității naționale. Din considerente metodologice, în alcătuirea acestui capitol s-a optat pentru o diviziune pe criterii geografice, de tip America (SUA) și restul lumii, reprezentat aici numai de Regatul Unit. Astfel, subcapitolul **At the heart of the storm: America after 9/11 (În inima furtunii: America după 11 septembrie)** pornește de la aceleași evenimente dramatice ale începutului de mileniu, în vederea discutării impactului pe care acestea l-au avut la nivelul poporului american, confruntat pentru prima oară de la războiul civil cu o tragedie de proporții pe teritoriul său. Textele literare selectate, *Falling Man* (2007) și *Bleeding Edge* (2013), sunt semnate de doi dintre cei mai importanți scriitori americani contemporani, Don DeLillo și, respectiv, Thomas Pynchon, și oferă două variante complementare ale hetero-imagemelor americane.

Pe de o parte, romanul lui DeLillo, ekfrastic, modernist, vizând dimensiunea interioară și invitând la reflecții psihanalitice din perspectiva traumei, a doliului și melancoliei freudiene, oferă ipostaze ale americanului în derivă, care nu înțelege ce l-a lovit și care nu reușește să depășească șocul. Nu lipsesc intruziunile politicului și ale mediaticului, dar acestea sunt relegate unei realități de care personajele doresc să se distanțeze. *Falling Man* nu este un roman despre 11 septembrie în sens literal, ci, mai degrabă, un roman despre multiplele reprezentări ale atentatelor de la 11 septembrie.

Este un roman al unui imperiu care se prăbușește, reprezentat simbolic prin căderea celor două turnuri gemene. Auto-imaginea deprimantă a americanului înfrânt de istorie este contrabalansată în romanul lui Pynchon de aceea a americanului care interoghează istoria, care ia în calcul posibilitatea ca teoriile conspirației care înconjoară atentatele de la 11 septembrie să conțină măcar un sâmbure de adevăr.

Bleeding Edge reprezintă un comentariu politic asupra hegemoniei culturale americane, o istorie alternativă în care realitatea trece în sfera virtuală, un istorem contemporan care nu mai privește istoria ca pe reprezentarea unui eveniment de mare importanță, ci ca pe o sumă de evenimente nesemnificative și oameni obișnuți. Oamenii obișnuți ai lui Pynchon nu sunt americanii lipsiți de orizont cultural (stereotip european) și nici învinșii lui DeLillo; ei reprezintă modele culturale occidentale tipice, care populează un New York văzut ca spațiu esențial al urbanismului american (și chiar occidental).

Partea a doua a capitolului, **The Big (Br)Other: Anti-Americanism in British Contemporary Literature (Fratele cel mare: Antiamericanism în literatura contemporană britanică)**, îi are în vedere tot pe americani, dar, de această dată, plasându-i în poziția unui Celălalt occidental, din perspectiva europeană. Subcapitolul debutează cu un excurs, rezumând tradiția seculară de prejudecăți ale marilor puteri europene îndreptate împotriva americanilor, cunoscută sub denumirea de antiamericanism, o tradiție care a debutat în secolul al XVIII-lea și s-a perpetuat în următorul secol sub forma disprețului față de o națiune necivilizată și înapoiată, ajungând, odată cu lărgirea sferei de influență americane după cel de-al doilea război mondial, și în special după 11 septembrie 2001, să se transforme în sentimente de invidie, resentiment și chiar Schadenfreude. Textele literare britanice considerate ilustrative pentru această formă de alteritate, *Dead Air* de Iain Banks și *Stuff Happens* de David Hare, ridică problema dacă asemenea atitudini reflectă o poziție marginală în raport cu imperialismul american sau, dimpotrivă, una eurocentristă, care îi consideră pe americani inferiori. Răspunsul este, ca întotdeauna, undeva la mijloc, dar ceea ce este mai important este faptul că ambele texte oferă o hetero-imagie relativ negativă a americanilor, fie că e vorba de oamenii obișnuți, în cazul lui Banks, sau de liderii politici și militari ai Statelor Unite (și, prin extensie, ai întregii lumi), în cazul lui Hare.

Interesant este și faptul că tendința europeană este aceea de a se distanța mult mai ușor de trauma indusă de atacul terorist. Occidentali, simpatizând cu poporul american lovit de o tragedie fără precedent și îngrijorați că s-ar putea să fie următoarea țintă, britanicii par, totuși, a depăși mai ușor șocul, ceea ce sugerează o dată în plus ideea că distanța și medierea tind să atenueze efectele negative a ceea ce li se întâmplă *altora*.

Cu toate acestea, această a doua parte a tezei de doctorat a fost concepută astfel încât să sublinieze ideea că vestul, deși zdruncinat de evenimente politice sau de pretenții hegemonice venite de pe cele două maluri ale oceanului Atlantic, rămâne o ipostază a Sinelui în raport cu Celălalt, văzut ca un o amenințare. Acest Celălalt, reprezentat în secolul XXI de teroristul musulman, este punctul focal al ultimului capitol al tezei.

Capitolul IV

Alteritatea extremă: Amenințarea musulmană

Al patrulea și ultimul capitol al tezei de doctorat este structurat în patru părți, pornind de la descrierea antitetică a două teorii ale reprezentării, ancorate în social, istoric și cultural deopotrivă. Prima se referă la foarte cunoscutul concept de orientalism, așa cum este acesta înțeles de la publicarea lucrării cu același titlu a lui Edward Said (1978), în timp ce a doua, occidentalismul, reprezintă o reacție la argumentele savantului american de origine palestiniană, care i-a negat complet existența, sugerând că hegemonia occidentului din perioada colonialistă și până în prezent a făcut Orientul incapabil să ofere, la rândul său, reprezentări ale Occidentului. Teza nu reține din *Orientalism* decât aspecte legate de imaginile construite ale Celuilalt, obținute prin discurs și reprezentare. Cu alte cuvinte, se folosește de influența lui Foucault asupra lui Said pentru a demonstra că produsele sferei culturale sunt reprezentationale, concentrându-se pe identificarea „atitudinilor orientaliste contemporane care inundă presa și imaginarul popular” (Said 2003: 108), adică a reprezentărilor stereotipice ale Celuilalt, așa cum se proiectează ele în mentalul colectiv contemporan.

Occidentalismul, pe de altă parte, nu trebuie considerat o grilă de analiză, din moment ce textele luate în discuție sunt produse ale civilizației occidentale. Acesta

trebuie înțeles ca un cadru de referință și ca resursă intertextuală pentru construcția personajelor care întruchipează teroriști musulmani, fie ei reali sau imaginari. Subcapitolul oferă o serie de exemple din declarațiile și scrierile unor importanți gânditori musulmani fundamentalisti, care se vor regăsi, în partea a doua a capitolului, printre replicile sau ideile exprimate de astfel de personaje.

În spiritul încercării de a înțelege resorturile mentale ale celor care aleg martiriul, ucigând totodată un număr mare de oameni nevinovați în numele lui Allah, următorul subcapitol se concentrează asupra mecanismelor de control social, pornind de la ideile lui Foucault, Deleuze și Althusser, și accentuând influența religiei ca factor primordial de control în cazul civilizațiilor islamice. Prefățate de o scurtă descriere a naturii islamofobe a unor comentarii din presă după 11 septembrie, care au avut o puternică influență asupra opiniei publice, rezultând în atacuri nejustificate îndreptate împotriva musulmanilor în general – stereotipizați ca teroriști – cele două analize literare care constituie partea aplicativă a acestui capitol se concentrează asupra unor texte foarte cunoscute aparținând literaturii despre 11 septembrie, mai exact, pe nuvela lui Martin Amis, *The Last Days of Muhammad Atta* (2006) și, pentru a doua oară, pe romanul lui Don DeLillo, *Falling Man* (2007), încercând să demonteze ideea unor texte occidentaliste încărcate de prejudecăți împotriva musulmanilor, și arătând că stereotipurile ce transpar la nivelul celor două texte alcătuiesc portrete ale unor fundamentalisti islamici transformați în ucigași prin îndoctrinare, fie politică, fie religioasă. Amis, un cunoscut și vocal contestator al Islamismului, pe care îl diferențiază clar de Islam, exagerează un stereotip familiar, acela al teroristului malefic, defamiliarizându-l prin caracterizarea personajului drept un ateu complet dezinteresat de promisiunile Coranului pentru viața de apoi. DeLillo alege o cale diferită de a ajunge în același punct, anume aceea de a construi un personaj normal după standardele occidentului, care ajunge prin manipulare printre cei nouăsprezece teroriști care au reprezentat simple instrumente ale atentatelor de la 11 septembrie.

Concluzii finale

Atacurile de la 11 septembrie 2001 au schimbat istoria prin amploarea lor și prin efectele pe care le-au produs la nivel mondial, ceea ce a determinat apariția unui număr mare de reprezentări variate ale acestora, începând chiar din momentul primelor transmisii în direct la televiziune. Imaginile difuzate au dobândit curând un caracter hipotextual, inspirând o serie nesfârșită de texte ficționale și non-ficționale pe aceeași temă. Presa a beneficiat de sprijinul discursului politic în manipularea istoriei, cele două tipuri de discurs conlucrând la crearea unui adevăr alcătuit din elemente mai mult sau mai puțin înrudite, pentru a construi imaginea unei amenințări la adresa întregii civilizații occidentale. Mesajul celor două tipuri de discurs variază de la manipulare și dezinformare până la ficțiune prezentată drept adevăr. Reprezentările pe care le oferă discursurile politic și mediatic sunt, mai departe, însușite și prelucrate de producătorii de reprezentări artistice, care transmit, de regulă, aceeași ideologie, înscriindu-se astfel între aparatele culturale cu semnificație socio-istorică.

Dintre aceste reprezentări artistice se detașează ficțiunea referitoare la evenimentele de la 11 septembrie, un subgen literar lipsit de coeziune stilistică, bazat exclusiv pe o conexiune tematică, marginal luând în considerare numărul relativ redus de texte, și totuși imposibil de ignorat datorită recunoașterii de care se bucură mulți dintre autorii care au abordat acest subiect. Textele din această categorie sunt, de regulă, politice, cu un grad relativ ridicat de activism și implicare, reprezentative pentru trauma indusă la nivelul mentalului occidental de atentate și, adesea, considerate anti-musulmane sau islamofobe. Preponderent urbană, dar putând fi considerată și ca aparținând literaturii de război, ficțiunea despre 11 septembrie creează lumi alternative, posibile, în încercarea de a depăși traumele trecutului. Abordată relativ frecvent în critica literară și introdusă la nivel academic ca subgen relevant al literaturii contemporane, este foarte posibil ca ficțiunea referitoare la 11 septembrie să nu treacă proba timpului, rămânând doar o apariție efemeră, sortită uitării, la fel ca textele jurnalistice ale știrilor trecute. Totuși, în contextul geopolitic actual, realismul provocator, jocul realității și al ficțiunii, descrierile atmosferei de teroare în care trăiește occidentul, care se simte amenințat de un dușman pe care nu îl poate înțelege, fac din acest subgen literar unul dintre punctele de referință ale literaturii începutului de secol

XXI pentru categoria de cititori interesați de lumea care îi înconjoară. Până la urmă, câte dintre evenimentele din istoria universală au o literatură a lor?

Bibliografie

Surse literare principale

- Amis, M. (2008) 'The Last Days of Muhammad Atta'. In *The Second Plane. September 11: Terror and Boredom*. New York: Vintage International. 93-122
- Banks, I. (2002) *Dead Air*. London: QPD
- DeLillo, D. (2007) *Falling Man*. London: Picador
- Hare, D. (2004) *Stuff Happens*. London: Faber and Faber
- McEwan, I. (2005) *Saturday*. New York: Doubleday
- Pynchon, T. (2013) *Bleeding Edge*. New York: Penguin Books

Surse media principale

- Amis, M. (2001) 'Fear and Loathing'. *The Guardian*, September 18th, 2001. Reprinted as 'The Second Plane' in M. Amis (2008) *The Second Plane. September 11: 2001-2007*. London: Jonathan Cape. 3-10
- Amis, M. (2001/ 2008) 'Voice of the Lonely Crowd'. In *The Second Plane*. London: Jonathan Cape. 11-20
- Amis, M. (2006/ 2008) 'Terror and Boredom: The Dependent Mind'. In *The Second Plane*, London: Jonathan Cape. 47-93
- CNN 9/11 Live Broadcast (2001). At *September 11 Television Archive*. Available from <https://archive.org/details/sept_11_tv_archive> [April 19th, 2014]
- DeLillo, D. (2001) 'In the Ruins of the Future'. *Harper Magazine*, December 2001. 33-40
- McEwan, I. (2001) 'Beyond Belief'. *The Guardian*, September 12th, 2001. Available from <http://www.theguardian.com/world/2001/sep/12/september11.politicsphilosophyandsociety> [September 16th, 2014]

McEwan, I. (2001) 'Only Love and Then Oblivion. Love Was All They Had to Set Against Their Murderers'. *The Guardian*, September 15th, 2001. Available from <http://www.theguardian.com/world/2001/sep/15/september11.politicsphilosophyandsociety2> [September 16th, 2014]

Surse secundare

(2000) *The Holy Qur'an*. Translated by A. Y. Ali. London: Wordsworth Classics

Abrams, M.H. (1999) *A Glossary of Literary Terms* (7th edition). Boston, MA: Heinle & Heinle

Adams, A.M. (2012) 'Mr McEwan and Mrs Woolf: How a Saturday in February Follows "This Moment in June"'. *Contemporary Literature*. 53 (3/2012), University of Wisconsin. 548-572

Adib-Moghaddan, A. (2011) *A Metahistory of the Clash of Civilisations: Us and Them Beyond Orientalism*. London: Hurst & Co

Adler, K. (2002) 'A Social History of Untruth: Lie Detection and Trust in Twentieth Century America'. *Representations* 80, 1, 2002. 1-33

Al-Azm, S. J. (1981) 'Orientalism and Orientalism in Reverse'. In A. L. Macfie, (2001) *Orientalism: A Reader*. New York: New York University Press, 217-238

Al-Azm, S. J. (2010) 'Orientalism, Occidentalism, and Islamism: Keynote Address to "Orientalism and Fundamentalism in Islamic and Judaic Critique: A Conference Honouring Sadik Al-Azm.' *Comparative Studies of South-Asia, Africa and the Middle East*. Vol. 30/ 1(2010), Duke University Press. 6-12

Albrow, M., E. King. (1990) *Globalization, Knowledge and Society: Readings from International Sociology*. London: SAGE

Al-i-Ahmad (1984) *Occidentosis: A Plague from the West*. Transl. by R. Campbell. Berkeley: Mizan Press

Althusser, L. (1969) 'Ideology and Ideological State Apparatuses'. In S. Zizek (ed.) (1994) *Mapping Ideologies*. New York: Verso. 100-140

Amis, K. (1963/ epub 2011) *One Fat Englishman*. New York: New York Review of Books

- Amis, M. (1986/ epub 2012) *The Moronic Inferno and Other Visits to America*. London: Penguin Books
- Amis, M. (1993/ epub 2012) *Visiting Mrs Nabokov and Other Excursions*. New York: Vintage
- Ashcroft, B., G. Griffiths, H. Tiffin (1998) *Key Concepts in Post-Colonial Studies*. London: Routledge
- Bakhtin, M. (1982) *The Dialogic Imagination. Four Essays*. Edited by M. Holquist and translated by M. Holquist and C. Emerson. Austin: University of Texas Press
- Bakhtin, M. (1984/1999) *Problems of Dostoevsky's Poetics*. Edited and translated by C. Emerson. Minneapolis and London: University of Minnesota Press
- Bal, M. (2009) *Narratology: Introduction to the Theory of Narrative*. Toronto: University of Toronto Press
- Barber, M. (1975) 'The Art of Fiction No 59: Interview with Kingsley Amis'. *Paris Review*, no 64, winter 1975. Available from <http://www.theparisreview.org/interviews/3772/the-art-of-fiction-no-59-kingsley-amis> [Feb 8 2015]
- Barret, M. (1994) 'Ideology, Politics, Hegemony: From Gramsci to Laclau and Mouffe'. In S. Zizek (1994) *Mapping Ideology*. London and New York: Verso, 235-264
- Barthes, R. (1975) 'An Introduction to the Structural Analysis of Narrative'. Transl. by L. Duisit. *New Literary History*. Vol. 6.2. *On Narrative and Narratives*. Winter 1975. 237-272.
- Barthes, R. (1977) 'The Death of the Author'. In *Image, Music, Text*. Transl. and edited by S. Heath. London: Harper Collins. 143-149
- Bates, T. R. (1975) 'Gramsci and the Theory of Hegemony'. *Journal of the History of Ideas*. Vol. 36. 2 (Apr-Jun. 1975), pp. 351-366. University of Pennsylvania Press. Available from <http://www.jstor.org/stable/2708933> [January 11th, 2015]
- Baudrillard, J. (1994) *Simulacra and Simulation*. Translated by S.F. Glaser. Ann Arbor: University of Michigan Press
- Baudrillard, J., C. Turner (2003) *The Spirit of Terrorism*. New York: Verso
- Bauman, Z. (1991) *Modernity and Ambivalence*. Cambridge: Polity

- Bentley, J. H. (1996) 'Cross-Cultural Interaction and Periodization in World History'. *The American Historical Review*. Volume 101, no. 3/ 1996, 749-770. 749.
- Blankinship, K. (1991) 'Islam and World History: Towards a New Periodization'. *The American Journal of Islamic Social Science*. Vol. 8 No 3/1991, 420-452. 423
- Bonnett, A. (2005) 'Occidentalism and Plural Modernities or How Fukazawa and Tagore Invented the West'. *Environment and Planning D: Society and Space* 2005, volume 23, 505-525
- Borradori, G., J. Derrida (2003) 'Autoimmunity: Real and Symbolic Suicides. A Dialogue with Jacques Derrida'. In G. Borradori (ed.) *Philosophy in a Time of Terror*. Chicago: University of Chicago Press. 85-137
- Borradori, G., J. Habermas. (2003) 'Fundamentalism and Terror. A Dialogue with Jürgen Habermas'. In G. Borradori (ed.) *Philosophy in a Time of Terror*. Chicago: University of Chicago Press. 25-43
- Bradbury, M. (1992) 'Writing Fiction in the 90s'. In K. Versluys (ed.) *Neo-realism in Contemporary American Fiction*. Amsterdam: Rodopi. 13-23
- Braidwood, A. (2011) *Iain Banks, James Kelman and the Art of Engagement: An Application of Jean Paul Sartre's Theories of Literature and Existentialism to Two Modern Scottish Novelists*. PhD Thesis defended at University of Glasgow. Available from <http://theses.gla.ac.uk/3024/1/2011braidwoodphd.pdf> [June 2013]
- Brannigan, J. (1998) *New Historicism and Cultural Materialism*. London: Macmillan
- Brantlinger, P. (1994) 'Cultural Studies versus the New Historicism'. In Smithson, I., N. Ruff (eds.) *English Studies – Cultural Studies: Institutionalising Dissent*. Chicago: University of Illinois Press. 43-58
- Brinzeu, P. (2015) 'Post-postmodernism: An Ugly Wor(l)d?'. *The European English Messenger*. Vol. 24.2 winter 2015. 39-41
- Brooke-Rose, C. (1992) 'Palimpsest Histories'. In U. Eco, *Interpretation and Overinterpretation*. Cambridge: Cambridge University Press. 125-138
- Brooks, N, J. Toth (2007) *The Mourning After: Attending the Wake of Postmodernism*. New York and Amsterdam: Rodopi.

- Buruma, I. and A. Margalit (2005) *Occidentalism: A Short History of Anti-Westernism*. London: Atlantic Books
- Carpenter, R. (2008) "We're Not a Friggin' Girl Band – September 11, Masculinity and the British-American Relationship in David Hare's *Stuff Happens* and Ian McEwan's *Saturday*", in A. Keniston and J. Follansbee-Quinn (eds.) *Literature after 9/11*. London: Routledge. 143-160
- Carroll, H. (2013) "'Like Nothing in This Life': September 11 and the Limits of Representation in Don DeLillo's *Falling Man*". *Studies in American Fiction*. Vol. 40.1 spring 2013, John Hopkins University Press. 107-130
- Chakrabarty, D. (1992) 'Postcoloniality and the Artifice of History: Who Speaks for Indian Pasts?' *Representations*, 37, 1992. 1-26
- Chomsky, N. (2001) *9-11: Was there an alternative?* New York: Seven Stories Press
- Chomsky, N. (2002/ 2008) 'Reflections on 9/11'. Reprinted in N. Chomsky and A. Arnode (ed.) *The Essential Chomsky*. London: Random House. 341-346
- Claycomb, R. (2011) "Voices of the Other: Documentary and Oral History Performance in Post-9/11 British Theatre" in Spencer, J. (ed.) *Political and Protest Theatre after 9/11: Patriotic Dissent*. New York: Routledge. 93-107
- Clover, C. (1987) 'Her Body, Himself: Gender in the Slasher Film'. *Representations* 20, 1987. 187-228
- Colebrook, M. (2012) *Bridging Fantasies. A Critical Study of the Novels of Iain Banks*. PhD thesis, University of Hull. Available from <https://hydra.hull.ac.uk/assets/hull:6832a/content> [June 2013]
- Colebrook, M., K. Cox (eds.) (2013) *The Transgressive Iain Banks: Essays on a Writer Beyond Borders*. Jefferson, North Carolina: McFarland
- Conte, J. (2011) 'Don DeLillo's *Falling Man* and the Age of Terror'. *Modern Fiction Studies*. vol. 57.3 fall 2011, John Hopkins University Press. 559-583
- Cowart, D. (2013) 'Down on the Barroom Floor of History'. In *Postmodern Culture*. Vol. 24.1 September 2013. John Hopkins University Press. Available from http://muse.jhu.edu/journals/postmodern_culture/ [April 1, 2015]
- Craft, C. (1984) 'Kiss Me with Those Red Lips: Gender and Inversion in Stoker's *Dracula*'. *Representations* 8, 1984. 107-133

- Cuddon, J. A. (1992) *The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*. London: Penguin Books.
- Culler, J. (1997) *The Literary in Theory*. Stanford: Stanford University Press
- Currie, M. (1998) *Postmodern Narrative Theory*. London: Macmillan
- Currie, M. (2007) 'Fictional Knowledge'. In *About Time: Narrative, Fiction and the Philosophy of Time*. Edinburgh: Edinburgh University Press. 107-136
- Cuțitaru, C. (2007) 'Sâmbăta învingătorului'. *România Literară*, No. 23, July 2007.
- Dăwes, B. (2010) 'Close Neighbours to the Unimaginable: Literary Perspectives of Terrorist Perspectives – Martin Amis, John Updike, Don DeLillo'. *Amerikastudien / American Studies*, Vol. 55, No. 3, Trauma's Continuum—September 11th Reconsidered (2010). 495-517
- De Beauvoir, S. (1956) *The Second Sex*. Transl. by H. M. Parshley. London: Jonathan Cape
- Deeney, J. (2006) 'David Hare and Political Playwriting: Between the Third Way and the Permanent Way'. In M. Luckhurst (ed.) *A Companion to Modern British and Irish Drama 1880-2005*. London: Blackwell. 429-440
- Deleuze, G. (1992) 'Postscripts on the Societies of Control'. *October*, vol. 59 (Winter 1992). MIT Press. 3-7 <http://www.jstor.org/stable/778828> [May 3rd 2014]
- DeLillo, D. (1991) *Mao II*. New York: Viking
- Derrida, J. (1978/2005) *Writing and Difference*. London: Routledge
- Deylami, S. (2012) *Strangers among Us: The Critique of Westoxification in Perso-Islamic Political Thought*. ProQuest, UMI Dissertation Publishing
- Dollimore, J., Sinfield, A. (eds.) (1994) *Political Shakespeare. New Essays in Cultural Materialism*. Second edition. New York: Cornell University Press
- Durrell, L. (1991) *The Alexandria Quartet*. London: Penguin Books
- Dyserinck, H. (2003) 'Imagology and the Problem of Ethnic Identity'. *Intercultural Studies*, issue 1/2003 available from <http://www.intercultural-studies.org/IC1.html> [7 December 2013].
- Eagleton, R. (2007) 'The Age of Reason is Over ... an Age of Fury was Dawning', *Wasafiri*, 22:2, 19-22
- Eagleton, T. (1996) *Literary Theory*. Second edition. London: Blackwell

- Eagleton, T. (2003) *After Theory*. New York: Basic Books
- Eagleton, T. (2007) *Ideology. An Introduction* (2nd edition). London and New York: Verso
- Eklund, M. (2011) 'Fictionalism'. In E. N. Zalta (ed.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Available from <http://plato.stanford.edu/archives/fall2011/entries/fictionalism/> [September 20th, 2014].
- Ellwood, D. (2003) 'Anti-Americanism: Why Do Europeans Resent Us?' Lecture delivered at the Organization of American Historians in April 2003. Retrieved from <http://historynewsnetwork.org/article/1426> [Jan. 29 2015]
- Esposito, J. (ed.) (1999) *The Oxford History of Islam*. Oxford: OUP
- Esposito, J. (2002) *Unholy War: Terror in the Name of Islam*. Oxford: OUP
- Esposito, J. (ed.) (2003) *The Oxford Dictionary of Islam*. Oxford: OUP
- Esposito, J., J. Voll (2001) *Makers of Contemporary Islam*. Oxford: OUP
- Fabbrini, S. (2002) 'The Domestic Sources of European Anti-Americanism'. *Government and Opposition*. Vol. 37. 1, 3-14, London: Blackwell
- Farber, D. (2007) *What They Think of US? International Perceptions of the United States since 9/11*. Princeton University Press
- Fineman, J. (1989) 'History of the Anecdote: Fiction and Fiction'. In A. H. Veaser (ed.) *The New Historicism*. London: Routledge. 49-76
- Fischer-Tine, H. (2010) 'Postcolonial Studies'. *European History Online (EGO)*, Mainz: The Institute of European History (IEG) Available from <http://www.ieg-ego.eu/fischertineh-2010-en> [September 17th, 2015]
- Forgacs, D. (ed.) (2000) *The Gramsci Reader. Selected Writings 1916-1935*. New York: New York University Press
- Foucault, M (1980) 'Truth and Power'. In C. Gordon (ed.) *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings*. New York: Vintage. 109-133
- Foucault, M. (1972/2003) *The Archaeology of Knowledge*. Transl. from French by S. Smith. London: Routledge
- Foucault, M. (1977/1995) *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Transl. from French by S. Smith. New York: Vintage

- Foucault, M. (1977/2001) 'What is an Author?' In Leitch et al. (2001) *Norton Anthology of Theory and Criticism*. New York: Norton. 1622-1636
- Foucault, M. (1978) *The History of Sexuality*. Transl. from French by R. Hurley. London: Penguin
- Foucault, M. (1978/1991) 'Politics and the Study of Discourse'. In G. Burchell, C. Gordon, and P. Miller (eds.) (1991) *The Foucault Effect: Studies in Governmentality, with Two Lectures by and an Interview with Michel Foucault*. Chicago: University of Chicago Press. 53-72
- Foucault, M. (2005) *The Order of Things*. London and New York: Routledge
- Fox-Genovese, E. (1989) 'Literary Criticism and the Politics of New Historicism'. In H. A. Veveser (ed.) *The New Historicism*. London: Routledge, pp. 213-223.
- Frayse, O. (2000) *Les Etats-Unis, hyperpuissance*. Paris: La Documentation française
- Freud, S. (1917) 'Mourning and Melancholia'. In J. Strachey (ed.) *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, vol. XIV 1914-1916. London: Hogarth Press, 237-258. Retrieved from http://www.english.upenn.edu/~cavitch/pdf-library/Freud_MourningAndMelancholia.pdf [March 15th, 2015]
- Gallagher, C. (1995) 'Raymond Williams and Cultural Studies'. In C. Prendergast (ed.) *Cultural Materialism. On Raymond Williams*. London and Minnesota: University of Minnesota Press. 307-319
- Gauthier, T. (2015) *9/11 Fiction, Empathy and Otherness*. London: Lexington Books
- Geertz, C. (1973) *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books
- Genette, G. (1980) *Narrative Discourse. An Essay in Method*. Translated by J. Lewin. Ithaca, New York: Cornell University Press
- Genette, G. (1982) *Palimpsestes. La littérature au second degré*. Paris: Éditions du Seuil
- Genette, G. (1993) *Fiction and Diction*. Transl. by C. Porter. Ithaca and London: Cornell University Press
- Gipson-King, J. M. (2010) 'The Path to 9/11 vs. Stuff Happens: Media and Political Efficacy in the War on Terror'. *Journal of Dramatic Theory and Criticism*. Spring 2010. 151-168

- Golimowska, K. (2012) 'Transatlantic Miscommunication in David Hare's *Drama Stuff Happens*'. *COPAS: Current Objectives of Postgraduate American Studies*, Regensburg, vol. 13, 2012, pp. 1-14
- Gray, R. (2011) *After the Fall. American Literature since 9/11*. London: Blackwell
- Green, M.E. (2011) 'Rethinking the Subaltern and the Question of Censorship in Gramsci's *Prison Notebooks*'. *Postcolonial Studies*, Vol. 14. 4, 387- 404
- Greenblatt, S. (1980/2005) *Renaissance Self-Fashioning. From More to Shakespeare*. Chicago: University of Chicago Press
- Greenblatt, S. (1982) *The Power of Forms in the English Renaissance*. Norman, OK: Pilgrim Books
- Greenblatt, S. (1989) 'Towards a Poetics of Culture'. In H. A. Veenser (ed.) *The New Historicism*. London: Routledge. 1-14
- Greenblatt, S., C. Gallagher. (2000) *Practicing New Historicism*. London and Chicago: University of Chicago Press
- Greenblatt, S., M. Payne, (ed.) (2005) *The Greenblatt Reader*. London: Blackwell
- Groes, S. (ed.) (2009) *Ian McEwan: Contemporary Critical Perspectives*. New York: Continuum
- Gulddal, J. (2011) *Anti-Americanism in European Literature*. New York: Palgrave
- Habermas, J. (1996) *Between Facts and Norms. Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*. Translated by W. Rehg. Cambridge MA: Massachusetts University Press
- Habib, M.A.R. (2005) *Modern Literary Criticism and Theory*. London: Blackwell
- Hall, S. (1985) 'Authoritarian Populism: A Reply'. *New Left Review* 151/ 1985, 115-124
- Hall, S. (1997) 'Representation and the Media'. Transcript: Lecture at the Open University. Media Education Foundation. 1-22
- Hall, S., D. Hobson, A. Lowe and P. Willis (eds.) (2005) *Culture, Media, Language. Working Papers in Cultural Studies 1972-79*. London and New York: Routledge.
- Hall, S., T. Jefferson (eds.) (2006) *Resistance through Rituals: Youth Subcultures in Post-War Britain*. Second edition. London: Routledge

- Halliday, F. (2001) *Two Hours that Shook the World. 11 September 2001: Causes and Consequences*. London: Saqi Books
- Hammond, W., D. Steward (2008) *Verbatim: Contemporary Documentary Theatre*, London: Oberon
- Hanne, M. (2015) 'An Introduction to the "Warring with Words" Project.' In M. Hanne, W. Crano, J. S. Mio (eds.) *Warring with Words: Narrative and Metaphor in Politics*. New York and London: Psychology Press. 1-50
- Hattaway, M. (ed.) (2002) *The Cambridge Companion to Shakespeare's History Plays*. Cambridge University Press
- Head, D. (2007) *Ian McEwan*. Manchester and New York: Manchester University Press
- Hoare, Q, G. Nowell Smith (eds.) (1971) *Selections from the Prison Notebooks of Antonio Gramsci*. New York: International Publishers
- Hofstede, G., G. J. Hofstede, M. Minkov (2010) *Cultures and Organisations. Software of the Mind* (third edition). New York: MacGraw Hill
- Hollander, P. (1992) *Anti-Americanism: Critiques at Home and Abroad, 1965 - 1990*. New York: Oxford University Press
- Howard, J. (1986) 'The New Historicism in Renaissance Studies'. *English Literary Renaissance* 16 1986, 13-43
- Howe, I. (1957/ 1987) *Politics and the Novel*. New York: Meridian
- Huehls, M. (2013) 'The Great Flattening'. *Contemporary Literature*. Vol. 54.4 winter 2013. University of Wisconsin Press. 861-871
- Hutcheon, L. (1988/ 2004) *A Poetics of Postmodernism*. London and New York: Routledge
- Hutcheon, L. (2002) *The Politics of Postmodernism*, London: Routledge
- Huxley, A. (2006) *Brave New World*. London: Harper Classics
- Ignatieff, M. (ed.) (2005) *American Exceptionalism and Human Rights*. Princeton University Press
- Irwin, R. (2006) *Dangerous Knowledge: Orientalism and Its Discontents*. New York: Overlook Press
- Ives, P. (2004) *Language and Hegemony in Gramsci*. London: Pluto Press

- Joffe, J. (2002) 'The Axis of Envy'. *Foreign Policy* Vol. 132. Sep-Oct 2002, 68-69.
Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/3183458> [Feb 1 2015]
- Joyce, J. (2010) *Ulysses*. London: Wordsworth Classics
- Kabbani, M.H, S. Hendrick (n.d.) 'Jihad: A Misunderstood Concept from Islam'.
Available from islamicsupremecouncil.org [May 11th, 2014]
- Kapor. V. (2011) 'On a Postcolonial Dialogue des Sourds: Exotisme in Contemporary French Criticism'. in J. McCormack, M. Pratt, and A. Rolls. (eds.) *Hexagonal Variations. Diversity, Plurality and Reinvention in Contemporary France*. Amsterdam, New York: Rodopi, 396-412
- Kauffman, L. (2009) 'World Trauma Center'. *American Literary History* 21.3 (2009): 647-659
- Kauffman, L. (2008) 'The Wake of Terror: Don DeLillo's "In the Ruins of the Future", "Baader-Meinhof", and "Falling Man".'. *Modern Fiction Studies*. Vol. 54. 2 summer 2008, 353-377
- Kauffman, L. (2011) 'Bodies in Rest and Motion in *Falling Man*'. in S. Olster (ed.) *Don DeLillo: Mao II, Underworld, Falling Man*. New York: Continuum International Publishing Group. 135-151
- Keniston, A. and J. Follansbee-Quinn (eds.) (2008) *Literature after 9/11*. London and New York: Routledge
- Krafft, J. (1984) 'Thomas Pynchon'. *Social Text*. No. 9/10, *The 60's without Apology* (Spring - Summer, 1984). Duke University Press. 283-286. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/466565> [April 18th, 2015]
- Leech, G., M. Short (2007) *Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose* (second edition). Harlow: Pearson Educational
- Leerssen, J. (2000) 'The Rhetoric of National Character: A Programmatic Survey' in *Poetics Today*, 21: 2, 2000, 267-292
- Leerssen, J. (2007) 'Image'. In M. Beller and J. Leerssen (eds.), *Imagology: The Cultural Construction and Literary Representation of National Characters. A Critical Survey*. Amsterdam, New York: Rodopi, 342-344
- Leerssen, J. (2007) 'Imagology: History and Method', in M. Beller and J. Leerssen (eds.), *Imagology: The Cultural Construction and Literary Representation of*

- National Characters. A Critical Survey*, Amsterdam and New York: Rodopi, 17-32
- Leerssen, J. 'National Identity and National Stereotype' retrieved from <http://www.imagologica.eu/leerssen> [7 December 2013].
- Lentricchia, F. (1989) 'Foucault's Legacy: A New Historicism?' In H. A Veese (ed.) (1989) *The New Historicism*. London: Routledge, 231-242
- Levinas, E. (1979) 'Totality and Infinity: An Essay on Exteriority'. The Hague, Boston, London: Martinus Nijhoff Publishers
- Lewis, B. (1994) *Islam and the West*. New York and Oxford: Oxford University Press
- Lilleker, D. (2006) *Key Concepts in Political Communication*. London: SAGE Publications. 118-122
- Lodge, D. (1996) *The Practice of Writing*. London: Penguin Books
- Lott, E. (2003) 'The First Boomer: Bill Clinton, George W. and Fictions of State'. *Representations* 84, 1, 2003. 100-122
- Macfie, A. L. (2001) *Orientalism: A Reader*. New York: New York University Press
- Mamdani, M. (2002) 'Good Muslim, Bad Muslim: A Political Perspective on Culture and Terrorism'. *American Anthropologist*. Vol. 104 nr. 3 (Sep. 2002), Wiley-Blackwell. 766-775. Available from Jstor [September, 27th, 2015]
- Marcus, L. (2009) 'Ian McEwan's Modernist Times: Atonement and Saturday'. In S. Groes (ed.) *Ian McEwan: Contemporary Critical Perspectives*, New York: Continuum. 83-98
- Markovits, A. (2004) 'European Anti-Americanism (and Anti-Semitism): Ever Present, though Always Denied'. *Center for European Studies working paper series* no. 108, Harvard University.
- Martin, C. (2012) *Dramaturgy of the Real on the World Stage*. New York: Palgrave
- Martin, E. (2006) 'Rereading Adorno: The 'after-Auschwitz' Aporia'. *Forum: Postgraduate Journal of Culture and the Art*, University of Edinburgh. 2/200, 1-12
- Mazzoleni, G., W. Schultz (1999) "'Mediatization" of Politics: A Challenge for Democracy?' *Political Communication*. Vol.16. issue 3/1999, Taylor and Francis, 247-261

- McDermott, T. (2005) *Perfect Soldiers: The 9/11 Hijackers, Who They Were, Why They Did It?* New York: HarperCollins
- McHoul, A., W. Grace (1995) *A Foucault Primer: Discourse, Power and the Subject*. London: Routledge
- Miller, D. A. (1986) 'Cage Aux Folles: Sensation and Gender in Wilkie Collins's *The Woman in White*'. *Representations* 14, 1986. 107-136
- Mitchell, W.J.T. (1990) 'Representation'. In Lentricchia, F. and T. McLaughlin (eds.) (1995) *Critical Terms for Literary Studies*. Second edition. Chicago: University of Chicago Press. 11-22
- Mohor-Ivan, I. M. Praisler (2007) 'Some Theoretical Considerations on Imagology'. *Annals of "Dunărea de Jos" University of Galați, Romania, Fascicle XIII, Year 19, Issue 18*. Galati: Galati University Press. 47-52
- Montrose, L. (1984) 'Professing the Renaissance: Poetics and Politics of Culture'. In H. A. Veenser (ed.) (1989) *The New Historicism*. London: Routledge. 15-36
- Morey, P. and A. Yaşin (2011) *Framing Muslims: Stereotyping and Representation after 9/11*. Harvard University Press
- Neculai, C. (2014) *Urban Space and Late Twentieth-Century New York Literature. Reformed Geographies*. New York: Palgrave/ Macmillan
- O'Connor, B. (2004) 'A Brief History of Anti-Americanism: From Cultural Criticism to Terrorism'. *Australasian Journal of American Studies*. Vol. 23 no 1/ July 2004, 77-92. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/41053968> [Jan. 29 2015]
- Olster, S. (ed.) (2011) *Don DeLillo: Mao II, Underworld, Falling Man*. New York: Continuum International Publishing Group
- Orwell, G. (1940/2009) 'Inside the Whale'. In Orwell, G., K. Gessen, (ed.) (2009) *All Art Is Propaganda - Critical Essays*. New York: Houghton Mifflin Harcourt Publishing. 95-140
- Pageaux, D.H. (2000) *Literatură generală și comparată*. Transl. by L. Bodea. Iași: Polirom
- Paget, D. (1987) 'Verbatim Theatre: Oral History and Documentary Techniques'. *New Theatre Quarterly* 3, 12, 1987. 317-336

- Payne, M, J.R. Barbera (eds.) (2010) *A Dictionary of Cultural and Critical Theory* (second edition). London: Blackwell
- Pipes, D. (1979) 'Orientalism by Edward Said'. Presented to the Inter-University Seminar on Armed Forces and Society (January 1979). Retrieved from <http://www.danielpipes.org/7957/orientalism> [September, 17th, 2015]
- Pirnajmuddin, H., A. Borhan (2011) 'Writing Back to DeLillo's *Falling Man*'. *The Journal of International Social Research*. Vol. 4 issue 18, 119-129.
- Pöhlmann, S. (2010) 'Collapsing Identities: The Representation and Imagination of the Terrorist in *Falling Man*'. In P. Schneck and P. Scheweighauser (eds.) (2010) *Terrorism, Media and the Ethics of Fiction: Transatlantic Perspectives on Don DeLillo*. New York and London: Continuum. 51-64
- Porter, C. (1988) 'Are We Being Historical Yet?' *South Atlantic Quarterly* 87 (1988): 743-86
- Praisler, M. (2000) *For a Psychoanalytical Approach to Literature*, Galati: Porto-Franco
- Praisler, M. (2005) *On Modernism, Postmodernism and the Novel*. București: EDP
- Praisler, M. (2007) 'Media(ted) Discourse. Literary Representations'. *Communication and Argumentation in the Public Sphere*. 3/ 2007. Galați: Galați University Press. 457-464
- Prendergast, C. (ed.) 1995. *Cultural Materialism. On Raymond Williams*. London and Minnesota: University of Minnesota Press
- Richardson, M. (1990/2001) 'Enough Said'. In A. L. Macfie, (2001) *Orientalism: A Reader*. New York: New York University Press, 208-216
- Rivkin, J. and M. Ryan (2004) *Literary Theory: An Anthology* (second edition). London: Blackwell
- Rosaldo, R. (1989) 'Imperialist Nostalgia'. *Representations*, 26, 1989. 107-122
- Rowe, J. C. (2011) 'Global Horizons in *Falling Man*'. In S. Olster (ed.) (2011) *Don De Lillo – Mao, Underworld, Falling Man*. New York: Continuum. 121-134
- Rushdie, S. (1991) *Imaginary Homelands. Essays and Criticism 1981-1991*. London: Granta Books/ Penguin Books

- Rushdie, S. (2003) *Step Across This Line: Collected Non-Fiction 1992-2002*. New York: Random House (epub)
- Said, E. (2003) *Orientalism* (3rd edition). London: Penguin Classics
- Sinfield, A. (1989) *Literature, Politics and Culture in Post-war Britain*. Los Angeles: University of California Press
- Sinfield, A. (1992) *Faultlines - Cultural Materialism and the Politics of Dissident Reading*. Oxford: Clarendon Press
- Sinnott-Armstrong, W. and R. Fogelin (2010) *Understanding Argument. An Introduction to Informal Logic*. Eighth edition. Belmont, CA: Cengage Learning
- Spivak, G. (1985) 'The Rani of Sirmur: An Essay in Reading the Archives'. *History and Theory*, Vol. 24. 3 (Oct. 1985), 247-272
- Stoler, A.L. (1992) 'In Cold Blood: Hierarchies of Credibility and the Politics of Colonial Narratives'. *Representations* 37, 1992, 151-189
- Stovall, T. (2003) 'National Identity and Shifting Imperial Frontiers: Whiteness and the Exclusion of Colonial Labour after World War I'. *Representations* 84, 1, 2003, 52-72
- Thimm, J. (2007) *American Exceptionalism – Conceptual Thoughts and Empirical Evidence*. Conference paper presented at Internationale Politik, 13/14. July 2007, Darmstadt
- Thomas, B. (1989) 'The New Historicism and other Old-fashioned Topics'. In H. A. Veenser, (ed.) (1989) *The New Historicism*. London: Routledge, 182-203
- Tyson, L. (1999) *Critical Theory Today*. USA: Garland Publishing
- Veenser, H.A. (ed.) (1989) *The New Historicism*. London: Routledge
- Veenser, H.A. (2010) *Edward Said*. London and New York: Routledge
- Versluys, K. (2009) *Out of the Blue: September 11 and the Novel*. New York: Columbia University Press
- Vint, S. (2008) 'Cultural Imperialism and the Ends of Empire: Iain M. Banks's *Look to Windward*'. *Journal of the Fantastic in the Arts*. Vol. 18.1, winter 2008, available from <https://www.questia.com/library/journal/1G1-218882746/cultural-imperialism-and-the-ends-of-empire-iain>

- Walker, J. (2013) *The United States of Paranoia: A Conspiracy Theory*. New York: Harper Collins (epub)
- Warraq, I. (2007) *Defending the West: A Critique of Edward Said's Orientalism*. Amherst, N.Y.: Prometheus Books
- Watson, G. (2000) 'Americanophilia'. *American Scholar*. Vol. 69, No. 2 (2000), 119-126. Available from <http://www.jstor.org/stable/41213008> [February 5th, 2015]
- Wegner, P. (2009) *Life between Two Deaths: 1989-2001. US Culture in the Long Nineties*. Duke University Press
- William R. (1985) *Keywords. A Vocabulary of Culture*. New York: Oxford University Press
- Williams, R. (1980/2005) *Culture and Materialism*. New York: Verso
- Woolf, V. (2003) *Mrs Dalloway*. London: Wordsworth
- Young, R. (2004) *White Mythologies: Writing History and the West* (second edition). London and New York: Routledge
- Zeitlin, M. et al (1995) *Strengthening the Family – Implications for International Development*. Tokyo, New York, Paris: The United Nations University Press
- Zizek, S. (1994) *Mapping Ideologies*. London and New York: Verso

Surse oficiale

- Atta, M. (1996) 'In the name of God Almighty. Death Certificate'. Translated from Arabic by the FBI. Available from <http://www.abc.net.au/4corners/atta/resources/documents/will1.htm> [October 24th, 2015]
- Blair, T. (2001) *Leader's Speech, Brighton 2001*. Available from <http://www.britishpoliticalspeech.org/speech-archive.htm?speech=186> [September 19th, 2014]
- Bin Laden, O. and World Islamic Front (February 23, 1998). *Fatwa*. English translation available from <http://fas.org/irp/world/para/docs/980223-fatwa.htm> [August 28th, 2014]
- Blix, H. (2003) *Briefing of the Security Council, 14 February 2003*. Available from <http://www.un.org/Depts/unmovic/recent%20items.html> [October 30th, 2014]

- Bush, G.W. (2001) *Address to Nation from Sarasota, FL*. Transcript available on washingtonpost.com [October 18th, 2014]
- Bush, G. W. (2001) *Address to a Joint Session of Congress and the American People*, September 20th, 2001. Available from <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html> [August 29th, 2014]
- Bush, G. W. (2003) *National Press Conference at the White House*, March 6th, 2003. Available from <http://usiraq.procon.org/view.additional-resource.php?resourceID=000684> [August 31st, 2014]
- Obama, B. (2015) *Address on the State of the Union*. Transcript available from <http://edition.cnn.com/2015/01/20/politics/state-of-the-union-2015-transcript-full-text/> [February 5th, 2015]
- Rumsfeld, D., R. Myers (2003) Department of Defense News Briefing, April 11th, 2003, Available from <http://www.defense.gov/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=2367> [May 25th, 2014]
- The National Commission on Terrorist Attacks upon the United States (2004) *The 9/11 Commission Report*. Available from www.9-11commission.gov [August 28th, 2014]
- The USA PATRIOT Act, Public Law 107–56—Oct. 26, 2001. Available from <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-107publ56/pdf/PLAW-107publ56.pdf> [August 28th, 2014]

Surse media/ online

- (2001) ‘Bin Laden says he wasn’t behind attacks’. CNN.com, September 17th, 2001. Available from <http://edition.cnn.com/2001/US/09/16/inv.binladen.denial/index.html?iref=storysearch> [November 2nd, 2013]
- (2001) ‘Last words of a terrorist’ Available from <http://www.theguardian.com/world/2001/sep/30/terrorism.september113> [October 24th, 2015]

- (2003) 'Anti-war rally makes its mark'. BBC World News, February 19th, 2003. Available from http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/2767761.stm [August 31st, 2014]
- (2003) 'Million march against Iraq War'. *BBC World News*, February 16th, 2003. Available from <http://news.bbc.co.uk/2/hi/2765041.stm> [June 30th, 2014]
- (2003) 'Rumsfeld Remarks Hint at Differences'. UPI, March 11th, 2003. Available from http://www.upi.com/Business_News/Security-Industry/2003/03/12/Rumsfeld-remarks-hint-at-differences/48271047454230/ [March 11th, 2016]
- (2004) 'The Hare's Form. Agitprop or Art?' (September 16th, 2004), Available from <http://www.economist.com/node/3195685> [March, 11th, 2016]
- (2007) *America's Image in the World: Findings from the PEW Global Attitudes Project*. Available from <http://www.pewglobal.org/2007/03/14/americas-image-in-the-world-findings-from-the-pew-global-attitudes-project/> [February 8th, 2015]
- (2011) David Hare: 'My opinions have nothing to do with my art'. Available from <http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/hardtalk/9568555.stm> [March, 11th, 2016]
- Associated Press Release (2000) 'Attempt to stop novel biased against Muslims'. *New Straits Time*, February 17th, 2000. Available from <https://news.google.com/newspapers?id=7IRIAAAAIBA&sjid=IRQEAAAIBA&pg=6326,4207111&dq=the+terrorist+cooney&hl=en> [October 17th, 2015]
- Adams, S. (2010) 'Ian McEwan: Criticising Islam is not racist'. *The Telegraph*, Mar. 2010. Available from <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/booknews/7428769/Ian-McEwan-Criticising-Islam-is-not-racist.html> [October 17th, 2015]
- Amis, M. (2007) 'I did not advocate harassing Muslims'. Letter to *The Guardian*. October 12, 2007. Available from <http://www.theguardian.com/world/2007/oct/12/religion.immigration> [October 17th, 2015]
- Banks, I. (2008) 'A Chat with Iain Banks'. *Cambridge Student Online*. Available from <http://www.iainbanks.net> [August 22nd, 2013]

- Barber, L. (2008) 'A Crisis of Testosterone: *The Second Plane* by Martin Amis'. *The Financial Times*, February 8, 2008. Available from martinamisweb.com
- Barsamian, D. (2001) 'Interview with Edward Said'. *The Progressive*. Nov, 2001. Available from <http://progressive.org/news/2001/11/5085/interview-edward-w-said> [September 18th, 2015]
- Brown, J. (2011) 'Amis launches scathing response to accusations of Islamophobia'. *The Independent*. October 11th, 2011. Available from <http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/amis-launches-scathing-response-to-accusations-of-islamophobia-396670.html> [October 17th, 2015]
- Carrell, S. (2012) 'I am an English writer, not a British one, Ian McEwan tells Alex Salmond'. *The Guardian*, August 22nd, 2012. Available from <http://www.theguardian.com/books/2012/aug/22/ian-mcewan-not-a-british-writer> [March 11th, 2016].
- Chomsky, N. (2003) 'After the War', November 20th, 2003, Columbia University. Transcript available from <http://www.countercurrents.org/chomsky090104.htm> [August 31st, 2014]
- Chomsky, N. (2015) 'Chomsky says US is world's biggest terrorist'. EuroNews, April 17th, 2015. Available from <http://www.euronews.com/2015/04/17/chomsky-says-us-is-world-s-biggest-terrorist/> [April 17th, 2015]
- CNN (2003) "New York reduces 9/11 death toll by 40", October 29, 2003. Available from <http://edition.cnn.com/2003/US/Northeast/10/29/wtc.deaths/> [May 22nd, 2015]
- Colombani, J.M. (2001) 'Nous sommes tous américaines'. *Le Monde*, September 13th, 2001. Available from http://www.lemonde.fr/idees/article/2007/05/23/nous-sommes-tous-americains_913706_3232.html [January 31st, 2016]
- Connolly, K. (2002) 'Father insists alleged leader is still alive'. *The Guardian*, September 2nd, 2002. Available from <http://www.theguardian.com/world/2002/sep/02/september11.usa> [October 24th, 2005]

- Donadio, R. (2008) 'Amis and Islam'. *The New York Times*. March 2008. Available from <http://www.nytimes.com/2008/03/09/books/review/Donadio-t.html?fta=y> [October 17th, 2015]
- Dorman, M. (2008) 'Unravelling 9/11 was in the bags'. Available from [Newsday.com](http://www.newsday.com) [May 19th, 2014]
- Dougary, G. (2006) 'The Voice of Experience – Interview with Martin Amis'. *Times Online*, September 9th, 2006. Available from [martinamisweb.com](http://www.martinamisweb.com) [October 17th, 2015]
- Goldenberg, S. (2006) 'Bush: Saddam was not responsible for 9/11'. *The Guardian*, September 12th, 2006. Available from <http://www.theguardian.com/world/2006/sep/12/september11.usa2> [August 31st, 2014]
- Hare, D. (2005) "Guide to Reality". *The Guardian*. April 30th, 2005. Available from <http://www.theguardian.com/theguardian/2005/apr/30/weekend7.weekend> [March 11th, 2016]
- Hayes, S., "Case Closed". *The Weekly Standard*, November 24, 2003, vol. IX, No. 11. Available from <http://www.weeklystandard.com/Content/Public/Articles/000/000/003/378fmxyz.asp> [May 25th, 2014]
- Jeffries, S. 'A Man of Culture'. *The Guardian*, May 25th 2007. Available from <http://www.theguardian.com/books/2007/may/25/hayfestival2007> [November 10th, 2013]
- Jones, A. 'Salman Rushdie: We're all too offended now'. *The Independent*, August 10th 2013. Available from <http://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/news/salman-rushdie-were-all-too-offended-now-8755930.html> [November 10th, 2013]
- Letts, Q. (2004) 'Theatre of War; Brilliant, Discomforting and Coruscating, David Hare's Iraq War Play, Stuff Happens, Is the Most Powerful Work of Drama for Years'. *Daily Mail*, September 13, 2004. Available from <https://www.highbeam.com/doc/1G1-121887385.html> [March 11th, 2016]

- Martin, M. (2006) Review of *Stuff Happens*. Available from <http://www.curledup.com/stufhapp.htm> [March 11th, 2016]
- McEwan, I. (2007) 'Martin Amis is not a racist'. Letter to *The Guardian*. November 2007. Available from <http://www.theguardian.com/world/2007/nov/21/religion.race> [October 17th, 2015]
- Mullan, J. (2013) 'Iain Banks obituary'. In *The Guardian*, June 10th, 2013. Available from <http://www.theguardian.com/books/2013/jun/09/iain-banks-dies-59-cancer> [April 28 2015]
- Poole, S. (2002) 'It's all in the initial. *Dead Air* by Iain Banks'. In *The Guardian*, September 14th, 2002. Available from <http://www.theguardian.com/books/2002/sep/14/shopping.fiction> [May 2nd, 2015]
- Said, E. (2000) 'A Devil Theory of Islam'. *The Nation*. July 25th, 2000, Available from <http://www.thenation.com/article/devil-theory-islam/> [September 18th, 2015]
- Said, E. (2001) 'Islam and the West are Inadequate Banners'. *The Guardian*, September 16th, 2001. Available from <http://www.theguardian.com/world/2001/sep/16/september11.terrorism3> [September 18th, 2015]
- Schmemmann, S. (2001) 'US Attacked: President Vows to Exact Punishment for Evil'. *The New York Times*, September 12th, 2001. Available from <http://www.nytimes.com/2001/09/12/us/us-attacked-president-vows-to-exact-punishment-for-evil.html?ref=sergeschmemmann&pagewanted=1> [May 19th, 2014]
- Singer, D. (2010) 'Take Five: Don't Call Don DeLillo's Fiction Postmodern'. In *The Beacon*, September 17th, 2010. Available from https://www.stlbeacon.org/#!/content/18046/take_five_dont_call_don_delillos_fiction_postmodern [September 29th, 2014]
- Soar, D. (2007) 'Bile, Blood, Bilge, Mulch – *House of Meetings* by Martin Amis'. *London Review of Books*. Vol. 29 Nr. 1/ January 2007. Available from

<http://www.lrb.co.uk/v29/n01/daniel-soar/bile-blood-bilge-mulch> [October 17th, 2015]

Walker, M. (2009) 'Iain Banks: Even at my age, I still have something to prove'. *The Guardian*, September 8th, 2009. Available from <http://www.theguardian.com/global/2009/sep/08/iain-banks-transition> [April 28th, 2015]